

Prechádzka džungľou

Najväčšou džungľou na svete je dažďový prales v Južnej Amerike. Rozprestiera sa tisíce kilometrov okolo brehov rieky Amazonka. Nachádza sa tu asi polovica zo všetkých druhov zvierat a rastlín na Zemi. Žijú tu ešte domorodci, ktorí sa nikdy nestretli s modernými ľuďmi.

V pralese vzniká veľké množstvo kyslíka, ktorý živočíchy, a aj človek, potrebujú na dýchanie. Preto sa pralesu hovorí aj pľúca Zeme. Ľudia odlesňujú džungľu, rúbu veľké množstvo stromov. Ak to nezastavíme, o 40 rokov tropický prales už nemusí existovať.

1 Environmentálna výchova. *Máme sa zaujímať o ochranu dažďových pralesov, aj keď sme od nich ďaleko?*

Tip: Rozhovor o tom, čo žiaci vedia o džungli a či rozumejú významu č. 4.

2 Okrem iných žijú v džungli aj tukany, jaguáre, gekóny, stromové žaby, papagáje ara. Zatiaľ sme preskúmali len veľmi málo rastlín, ktoré sa v džungli nachádzajú. Z mnohých druhov rastlín sa vyrábajú lieky. Takmer všetka potrava, ktorú ľudstvo požíva, pochádza pôvodne z pralesa.

Tip: Rozhovor o lesoch, stromoch, živočíchoch, o ich ochrane a užitočnosti (environmentálna výchova).

3 **Tip:** *Vysvetlite slovo strach. Je strach užitočný? (Áno: pud sebazáchovy, rešpekt pred určitými situáciami. Nie: keď si namýšľame, že sú strašidlá pod posteľou...)*

Pozor: viachlavý (*c, h*), viachlasný (*c, h*)

4 **Cieľ:** Rozvoj slovnej zásoby. Zábavné čítanie s porozumením, aby aj menej úspešní žiaci mali možnosť zvládnuť úlohu samostatne.

1 Zakrúžkuj vhodné vysvetlenia.

Slovo džungľa znamená:

1. hustý, neprehľadný les v teplých krajinách.
2. druh mačky z Južnej Ameriky.
3. pomôcka pre kúzelníka.
4. niečo neprehľadné, neusporiadané.

2 Porozprávajte sa v triede.

tropický les

- Ako sa iným slovom povie **džungľa**?
- Ktoré zvieratá žijú v pralese?
- Je prales pre ľudí užitočný? Prečo?
- Vysvetlí slovo **domorodec**.
- Ako je to možné, že na Zemi žijú ľudia, ktorí sa nikdy nestretli s modernými ľuďmi?

3 Prečítaj slová. Zakrúžkuj v nich písmeno *ch*.

chlapec buchta ochorieť kuchyňa chrobák ochranca dych
ucho chudák chyža leňoch kuchár necht ochota
meh chrt prichod pochod ochutnať porucha ženich
viachlavý hrach viachlasný plachta socha strecha strach

4 Označ vhodný význam slov.

ochota

1. prejav dobrej vôle vyhovieť druhému
2. značka šampónu proti lupinám

chrt

1. spodná časť ľudského chrbta
2. poľovný pes so štíhlym telom

24 Hlásky a písmená *ch, dz, dž*

- 5 a) Doplň do slov písmeno *dz* alebo *dž*.
b) Zakrúžkuj slovo, ktoré pomenúva obrázok. Spoj čiarou slovo s obrázkom.

NEVÄDZA MEDZA
DŽUNGLA DŽUDO
SCHÔDZA DŽBÁN
ERDŽAŤ CHÔDZA
MEDZERA DŽÚS
DŽÍNSY HRÁDZA
PRECHÁDZKA PRIRODZENÝ

- 6 Vypíš z úlohy 5 slová, v ktorých sa nachádzajú písmená *ch* aj *dz*.
Vysvetlite si spoločne ich význam.

schôdza, prechádzka, chôdza

- 7 Utvor o džungli vety na tieto slová.

džavot anakonda pomedzi chlapec papagáj
džús chameleón medzera džungľa potichu

Stanovisko JÚLŠ SAV k otázke:

Koľko hlások a koľko písmen je v slovách *chlapec* a *diera*?

Písmená *ch, dz, dž* sa nazývajú zložky. Skladajú sa z dvoch písmen, ale súčasne tvoria jeden znak – jedno samostatné písmeno slovenskej abecedy, ktorým sa zapisuje jedna hláska (spoluhláska). V slove *chlapec* je 6 hlások zapísaných 6 písmenami *ch, l, a, p, e, c*.

Takzvané *i-ové* dvojhlásky *ia, ie, iu* sú spojenia dvoch samohláskových prvkov v jednej slabike, ktoré fungujú ako jedna dlhá samohláska. Ide však o zložené samohlásky (diftongy), na rozdiel od jednoduchých samohlások (monoftongov). Dvojhlásky sa väčšinou definujú ako spojenie dvoch samohláskových prvkov v jednej slabike, ktoré funguje ako jedna dlhá samohláska. Dvojhláska sa teda chápe ako jedna špecifická hláska, ktorá sa v slovenčine zapisuje dvoma písmenami slovenskej abecedy (na rozdiel od písmena *ch*, ktoré je samostatným písmenom slovenskej abecedy, písmená *ia, ie, iu* naša abeceda nemá).

V školskej praxi sa dvojhlásky uvádzajú buď samostatne (popri samohláskach a spoluhláskach) alebo medzi dlhými samohláskami. V slove *diera* sú 4 hlásky zapísané 5 písmenami *d, i, e, r, a*. (jazykovaporadna.sme.sk)

13 Doplň *i/í, y/ý*.

Gizela v kuchyni čistí hyďinu. Hilda kýchla. Chytrák sa chichoce.
Kytica hýrila farbami. Chudý hýľ chytal muchy. Regína, hybaj
do kina! Hyena zahynula v skrýši. Margita hrá na gitare hymnu.

14 Spoj čiaraou začiatok vety s vhodným pokračovaním. Celé vety napíš.

Pestrofarebný motýľ má ————— vyzdobené domčeky.
Huslisti zahráli ————— smrekové šišky.
Do košíka sme v lese zbierali ————— našu hymnu.
V Čičmanoch majú pekne ————— dlhé tykadlá.

*Pestrofarebný motýľ má dlhé tykadlá.
Huslisti zahráli našu hymnu. Do košíka
sme v lese zbierali smrekové šišky. V Čič-
manoch majú pekne vyzdobené domčeky.*

15 Katka sa naučila hádanku.

a) Napíš jej riešenie.

Po oblohe v noci letí,
ako zlatý dukát svieti.
Nože, deti, uhádnite,
čo to svieti, keď vy spíte.
Čo je to za dukát zlatý,
ktorý cez deň svetlo stratí?

Je to M E S I A C.

G. Hupka

b) Vyznač v hádanke dvojhĺasky.
c) Ktoré dvojhĺasky chýbajú?

iu, ô

16 a) Urč počet slabík a hlások v slovách.

b) Označ iba slová, ktoré sa začínajú na tvrdú spoluhlásku.

	Počet slabík	Počet hlások
☐ machuľa	3	6
☒ chobotnica	4	9
☐ džudo	2	4
☒ narodeniny	5	10

17 Napíš po jednom slove obsahujúcom *x, w* a *q*.

*napr. mixér, western,
squash*

14

Tip 1:

- Vyznačovať vo vetách samohlásky, spoluhlásky.
- Vymýšľať iné pokračovanie viet, napr. *Pestrofarebný motýľ má krásne krídla.*
- Na dané vety tvoriť krátke pokračovanie témy (1-2 vety), napr. *V Čičmanoch majú pekne vyzdobené domčeky. Chodia sa na ne pozeráť turisti. Aj my tam pôjdeme na výlet.*
- Slová napísať do skupín podľa počtu slabík. (rozdeľovanie hlások, rozdeľovanie slabík, rozdeľovanie slov na slabiky, počet slov vo vetách, slovosled, rozvoj kreatívneho myslenia)

Tip 2: Hra. Do viet doplň postupne čo najviac ďalších slov, napr. *Huslisti zahráli našu hymnu. Huslisti zahráli **nádherne** našu hymnu. **Známi** huslisti **nádherne** zahráli našu hymnu. **Známi slovenskí** huslisti **nádherne** zahráli našu hymnu. **Známi slovenskí** huslisti **nádherne** zahráli našu **národnú** hymnu...*
Učiteľ môže určiť, koľko slabičné slová sa majú dopĺňať.

15

Literárna výchova: *há-
danka, verš, rým*. Rozvoj
slovnej zásoby (*dukát*).

16

b) hláska a slabiky, tvrdé spoluhlásky

Tip 1: Žiaci môžu vymýšľať ďalšie slová s *ch, dz, dž* a určovať v nich počet hlások a slabík. Vhodné na prácu v dvojici.

Tip 2: Tvoriví žiaci použijú slová z tejto úlohy na tvorbu viet so zlým slovosledom, spolužiaci majú za úlohu povedať vetu správne.